

**T.C.**  
**UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ**  
**CEZA BÖLÜMÜ**

ESAS NO : 1983/29  
KARAR NO : 1983/115

**K A R A R**

Davacı : K.H.  
Sanık : Ahmet Hamdi Dinler  
**O L A Y** : Sanığın yazı işleri müdürü olduğu Zonguldak'da yayınlanan "Sö-

mürücüye yumruk" adlı gazetenin 14-8-1970 günlü sayısında yayınlanan yazılarda; halkı suç işlemeye tahrik ve teşvik ettiği, kanunun cürüm saydığı fiili övdüğü, iddiası ile Zonguldak C.Savcılığınca hakkında ilk soruşturma yapılması istemiyle kamu davası açılmıştı. Zonguldak Sorgu Hakimliği: 4-5-1971 günü, 1971/20-59 sayı ile; Zonguldak C.Savcılığının yazıları gereğince davaya sıkıyönetim askeri mahkemesince bakılması öngörüldüğünden dava dosyasının tümü ile sıkıyönetim askeri mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

**Sanığın**  
İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: TCK.num 312.maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle sıkıyönetim askeri mahkemesine kamudavası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi: 25-6-1971 günü, 1971/37-12 sayı ile; sanığa atılı suçun, sıkıyönetim ilânını gerektirir fiillerden olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Dosya kendisine gönderilen Zonguldak Sorgu Hakimliği: 12-5-1972 günü, 1971, 111-esas, 1972/51 karar sayısını ile; davaya bakmanın Yargıtay Ceza Genel Kurulunun yerleşmiş içtihatlarına göre, sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevinde olduğu gerekçesiyle ilki kez görevsizlik kararı vermiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu: Sıkıyönetim ilânından önceki ortamda işlenen niteliği itibariyle (genel olarak) sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan olan sanıya yüklenen bu suçla ilişkin davanın, sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevinde olduğu gerekçesiyle anılan mahkeme kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

Dosya kendisine gönderilen sıkıyönetim askeri mahkemesi: Askeri Mahkemele ile Umumi Yargı organları arasında meydana gelecek görev uyuşmazlıklarının halli hakkı da mülga 1631 sayılı Askeri Yargılama Usulü Kanununda bir hüküm mevcut olup, bu hükme göre askeri mahkemeler ile umumi yargı organları arasındaki görev uyuşmazlıklarının Askeri Yargıtay Başsavcılığının mütalâası alındıktan sonra Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümleneceği belirtilmekte ise de; 353 sayılı kanunun yürürlüğe giriş ile bu kanunun tamamen yürürlükten kalkması nedeniyle Yargıtay Genel Kuruluna verilen yetkinin de kalkmış bulunması, Mer'î Anayasa'mız gereğince bu uyuşmazlığın Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından çözümlenmesinin gerektiği, ancak henüz Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kurulmamış olması karşısında da dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi kuruluncaya dek bekletilmek üzere Askeri Savcılığa gönderilmesine karar vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: Zonguldak Sorgu Hakimliği ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi arasında ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için dava dosyasını Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göndermiştir.

**İNCELEME VE GEREKÇE** : Türk Ulusuna adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Ergun Argon ve Nail Yücel'in katılmaları ile yaptığı, 21-3-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çanicioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz bir görev uyuşmazlığının doğmaması nedeniyle başvurunun reddi gerektiği biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında, Zonguldak Sorgu Hakimliğince görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hâkimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hâkimliği kararı ile sıkıyönetim

askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğunun doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK.nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre,ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savoilığı tarafından düzenlenen ve sorgu hâkimliğine verilen talepname ile açılır.Talepnamayı alan sorgu hâkimi CMUK.nun 173.maddesine göre bu talepnamayı "görev veya yetkisizlik,kamu davasının kabule şayan olmaması veya için ilk soruşturmaya tabi oinsten bulunmaması yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisini sahiptir.Öte yandan,aynı yasa'nın 191.maddesi sorgu hâkimine " ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına,sanığın muhakemesinin men'ine, kamudavasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda Sorgu hâkimi,ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir.Uygulamada sorgu hâkimlerinin bu işte olduğu gibi,görevsizlik kararları verdikleri Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğreti alanındaki eserlerde de sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hâkimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde,örneğin Askeri Mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi,tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263.maddesinde belirtilen sonucudoğurmaz.Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasil eder" hükmünün değiştirilmiş olmasına karşın,sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz.Çünkü bu kararın " talepnamenin reddi" niteliği taşıdığı açıktır.Bu kararın görevli mahkemeye göre,<sup>usulüne</sup> dava açılıncaya kadar,kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmek CMUK.nun 171.,191.ve 263.maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14.maddesine göre olumsuz görev uyumsuzluğunun doğduğunu ileri sürülebilmesi için, adli, idari,askeri yargı merciilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK.nun 171.,173.,191.,263.maddeleri hükümlerine göre,sorgu hâkimlerince verilen görevsizlik kararları talepnamenin reddi anlamı taşıdığından,sorgu hâkimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır.Askeri Savcilıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması,ortak bu mahkemede CMUK.nun 263.maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

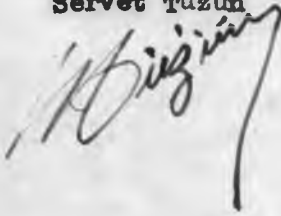
Her ne kadar sıkıyönetim askeri mahkemesince verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176.maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili sulh ceza mahkemesine gönderilmesi gerekirken,zuhulen yeniden aynı yer sorgu hâkimliğine gönderilmesi,bunun sorucu olarak görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

.../....

*ulu*

**SONUÇ** : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesince verilen görevsizlik kararı CMUK.mun 263.ve Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usul Kanununun 176.maddesi gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle,dava dosyasının iş bu karar gereği kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Zonguldak görevli ve yetkili sulh ceza mahkemesine gönderilmesi gerekirken,zuhulen yeniden aynı yer sorgu hâkimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14. maddesi uyarınca olumsuz görev uyumsuzluğunun koşulları gerçekleşmediğinden,başvurunun reddine ve dava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu sıkıyönetim askeri savcılığına geri çevrilmesine,21-3-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

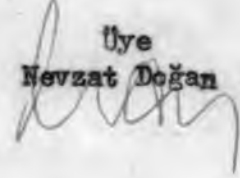
Başkan  
Servet Tüzün



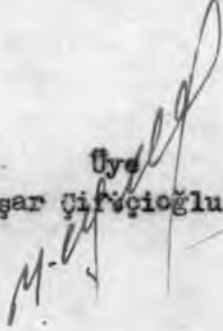
Üye  
İsmail Oğuz



Üye  
Nevzat Doğan Ali Suat Erkoç



Üye  
Yaşar Çiğcioglu



Üye  
Ergun Arçon



Üye  
Nail Yücel



S.Y.